

Älgstammens utveckling i Furudal 2000-2010

På uppdrag av Sveaskog har Svensk Naturförvaltning AB beräknat hur älgstammen varierat i antal och sammansättning det senaste decenniet i Furudal i Dalarnas län. Syftet har varit att lägga grunden för beslut om framtida mål och få ett bra underlag för att beräkna vad och hur mycket som skall skjutas.

Älgobs och jaktstatistik

Förutom flyginventeringar finns flera kompletterande metoder som kan användas till att följa älgstammens årliga utveckling.

En av metoderna är att utnyttja statistik från avskjutningen samt den så kallade Älgobsen. I många områden bokför jägarna själva detta sedan flera år, vilket gör att man kan följa stammens utveckling bakåt i tiden och få en uppfattning om den rådande trenden i tillväxten. Detta kan väsentligt underlätta besluten för planeringen av jakten på lokal nivå.

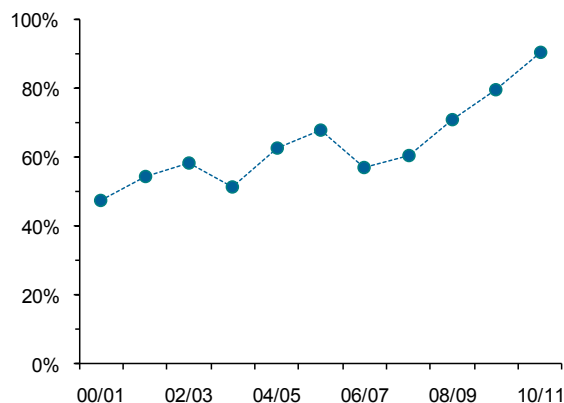
Resultaten för området Furudal (67 000 ha) kommer från en modellberäkning där man vägt samman uppgifter om hur många älgar av olika kategorier som observerats respektive skjutits. En sådan beräkning förutsätter att det finns data insamlade från en serie av år. I allmänhet blir beräkningarna säkrare ju fler år med data. I detta fall användes data för de senaste elva åren.

Avskjutning

- Avskjutningen har stadigt och kraftigt minskat under perioden, från 2,1 till 0,3 älgar per 1000 ha (figur 1). Eftersom stammen inte minskat i motsvarande takt har risken för en älg att dö till följd av jakt minskat från i snitt 25 % till under 5%. Det senare en mycket låg siffra sett i ett nationellt perspektiv.
- Andelen tjur bland skjutna, vuxna älgar har ökat. Till trots har könskvoten i Älgobsen inte förskjutits mot fler kor utan följt samma utveckling. Med en sparsam jakt på vuxna och i en växande population skulle detta kunna ske men att det skulle vara en övervikt av tjur (54% enligt älgobsen) är mindre troligt. Modellberäkningarna ger ett lägre värde (se nästa sida).
- Kalvuttaget i förhållande till vuxna, har varit relativt konstant över perioden men sjönk drastiskt senaste jaktåret (figur 2).

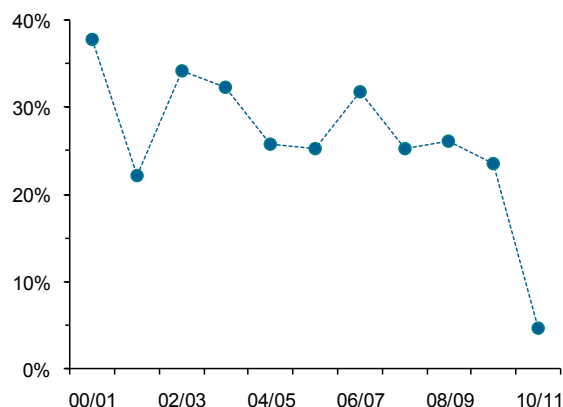

Andel tjurar av vuxna

Figur 1. Andel tjurar av skjutna vuxna älgar.

Andel kalvar

Figur 2. Andel kalvar av totalt antal skjutna älgar.

Obs per mantimme

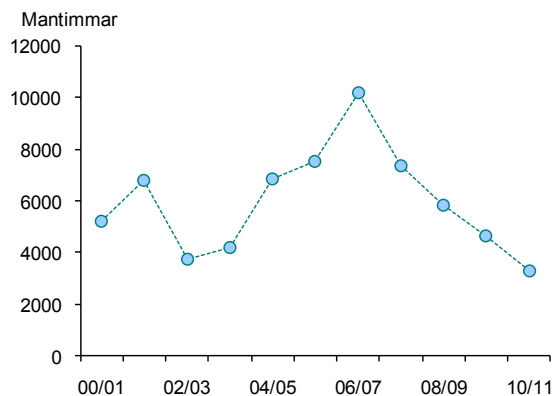
- Antalet observerade älgar i Älgobsen har varit ganska oförändrat från år till år. Detta trots att antalet mantimmar varierat kraftigt (figur 3). Sammantaget ges en bild av en stam som först minskat och sedan växt kraftigt. Stora fluktuationer i antal mantimmar kan vara ett problem vid användning och tolkning av Älgobsdata. Vidare så indikerar den orimliga könskvoten i Älgobsdata att Älgobsen inte är helt representativ för vad som hänt i stammen.
- Att mantimmar varierar kan indikera att insamlingen av observationer inte skett på ett konsekvent och korrekt sätt. För att statistiken ska bli pålitlig måste Älgobsrapporter registreras oavsett hur många älgar man sett. Man måste rapportera även i de fall *inga* älgar observerats!

Stammens utveckling

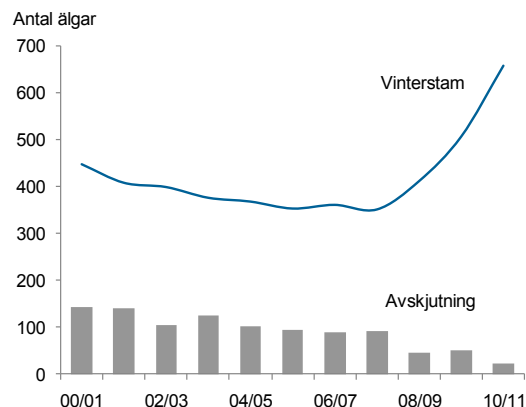
- Vinterstammen, skattad utifrån Älgobsmodellen, visar på att stammen är kraftigt på väg uppåt (figur 4). Tätheten vintern 2010/2011 skattas till 10 älgar per 1000 ha. Förra vinterns flyginventering gav dock en betydligt mer blygsam siffra. Kan säsongsvandring eller slumpeffekter förklara detta? Om inte så bör man vid planering av avskjutning och dylikt reservera sig för att beräknad älgtäthet är för högt skattad.
- Fördelningen av djurslag i vinterstammen år 2010/2011 har beräknats till 27% tjurar, 46% kor samt 27% kalvar (figur 5 och 6).
- Den modellberäknade andelen tjurar av vuxna älgar har minskat under perioden och skattades för senaste vintern till 37%. Utvecklingen räknat direkt från Älgobsdata pekar i motsatt riktning vilket innebär att resultatet bör användas med försiktighet. Förra vinterns flyginventering gav 41% tjurar.
- Kalv per ko vid jaktstart ser ut att ha ökat någon tiondel de sista två åren. Antalet kalvar per ko var både före och efter senaste jakten 0,57. Här är siffrorna mer samstämmiga med observationerna i Älgobs.

Produktion

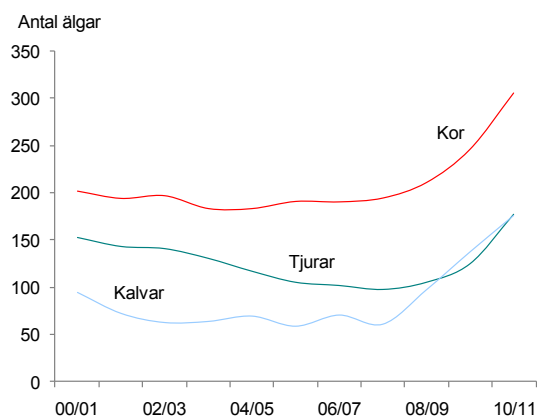
Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se, www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarrovägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26 Göteborg, Tel. 031-22 30 45

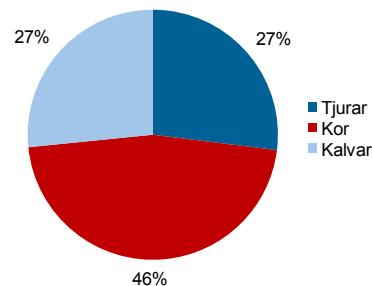
Figur 3. Totalt antal mantimmar per år i Furudal från 2000/2001 och framåt.

Figur 4. Beräknad utveckling av vinterstam (heldragen linje) samt statistik över antal skjutna älgar (grå staplar).

Figur 5. Beräknat antal älgar i vinterstam av olika älgkategorier.

Figur 6. Procentuell fördelning av olika älgkategorier vintern 2010/2011.